

Magyarország Fejlesztéspolitikai Konceptiója környezet- és természetvédő szervezetek szemével¹

Javaslatok a Fejlesztéspolitikai Konceptió alapelveihez

Magyarország 2007 és 2020 között jelentősen lépjen előre az ökoszociális piacgazdaság, a **fenntartható fejlődés** megteremtése felé. A fejlesztéspolitika célja a társadalmi lét minőségének javítása legyen. Az élet minőségének értelmezésére nem korlátozódjon az egyén anyagi jólétére, hanem terjedjen ki **az ember nem anyagi igényeinek** kielégítésére, mint a testi, lelki és szellemi egészség és műveltség, környezet minősége, demokratikus jogok, szabadidő, biztonság, családi és közösségi kapcsolatok. A fejlesztéspolitika az eddiginél jóval nagyobb mértékben támogassa mindazokat a nem anyag- és energiaigényes tevékenységeket, amelyek elősegítik a természeti erőforrások megőrzését, valamint a társadalom fejlődését és az egyes emberek jólétét is: az oktatást, a művelődést, a művészeteket, az egészségügyet, a környezeti és egészségi tudatformálást, a tudományos kutatást és az emberek boldogulását segítő társadalmi érintkezések különböző formáit.

A **gazdaság és versenyképesség** fejlesztése nem válhat önálló és önhatalmú céllá. A tevékenységek célja a fenti értelemben vett társadalmi jólét emelése legyen úgy, hogy a tevékenységek ne lépjenek túl a természet eltartó-képességét. A gazdaság tehát nem cél, hanem eszköz. A fejlesztéspolitika segítse elő, hogy a magyar gazdaság a lehető legnagyobb mértékben alkalmazkodjon a világban végbemenő azon folyamathoz, amelyek az alkotó emberi munkát helyezik előtérbe a magas nyersanyag- és energiatartalmú termeléssel szemben. A követendő fejlesztéspolitika kiemelten ösztönözze Magyarországon a tudásalapú társadalom létrejöttét. Elsősorban a helyi gazdaság fejlesztésére összpontosítson, és a külföldi tőke vonzását is ennek megfelelően befolyásolja. Azokat a gazdasági tevékenységeket ösztönözze főképp, amelyek a helyi közösségek tulajdonán, erőforrásán és tudásán alapulnak. Támogassa a kis- és középvállalkozások összefogását piaci szerepük növelése érdekében, ahelyett, hogy a multinacionális vállalatok beszállítóivá válását segítené elő. A kutatások és fejlesztések támogatásánál kiemelt részesítse előnyben a fenntarthatóság elveinek megfelelő gazdaság elméleti és gyakorlati kimunkálását.

A kormány a fejlesztéspolitikát igazítsa ahhoz a tényhez, hogy a társadalmi-gazdasági aktivitás már meghaladta Magyarország **ökológiai eltartóképességét**. Ezért csak olyan fejlesztéseket engedjen meg, amelyek csökkentik a gazdaság anyag- és energiaigényét, a szennyező anyagok kibocsátását és a természetet károsító területhasználatot. A fejlesztések innovációval és magas hozzáadott értékkel ezen kereteken belül növeljék a hatékonyságot,

¹ **Készítették:** Független Ökológiai Központ, Levegő Munkacsoport, Magyar Természetvédők Szövetsége, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, CEEWEB (Közép- és Kelet Európai Munkacsoport a Biodiverzitásért), Csalán Környezet- és Természetvédő Egyesület, CSEMETE Természet- és Környezetvédelmi Egyesület, GATE Zöld Klub, Hajdúböszörményi Ifjúsági Természetvédő Kör, ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért, Pécsi Zöld Kör, Reflex Egyesület (a zöld fejlesztéspolitika munkacsoport tagjai)

2005. február 3-ig támogatták: Békéscsabai Zöld Kör, Börzsöny Akciócsoport, Gaja Környezetvédő Egyesület, Galga Környezetvédelmi Egyesület, Göncöl Szövetség, Holocén Természetvédelmi Egyesület, KÖTHÁLÓ, Pangea Környezetvédelmi és Kulturális Egyesület, Tisza Klub, Zöld Akció Egyesület, Zöldgömb Sport Klub, Zöld Forrás Egyesület, WWF Magyarország, Zsámbéki-medence Tájvédelmi Egyesület. A lista nyitott.

Zalaegerszeg, 2005. április

ezzel növelve a versenyképességet is. A kormány a fejlesztési politika minden szintjén érvényesítse a környezeti szempontokat a mai polgárok egészsége és életminősége, valamint a jövő nemzedékek életlehetőségeinek védelme érdekében. Folyamatosan végezze el a koncepciók, programok és tervek stratégiai környezeti vizsgálatát, és vizsgálja az egyes projektek környezeti hatásait is. A vizsgálatok eredményeit a gyakorlatban is hasznosítsa a fenntartható fejlődés követelményeinek megfelelően. A környezeti problémákat nem csővégi eszközökkel kezelje, hanem a problémák gyökereire adjon választ, főképp gazdasági eszközökkel és jogi szabályozókkal. Helyezzen jelentős hangsúlyt a természettel és környezettel kapcsolatos ismeretek és szemlélet fejlesztésére, a környezeti tudatformálásra. Tegyen hatékony intézkedéseket a természeti és kulturális örökségünk megőrzése érdekében.

A **fejlesztéspolitika peremfeltételeinek** kialakítása során részletesen elemezze a különféle tevékenységek jelenlegi és várható jövőbeni költségeit, beleértve a környezeti és egészségi költségeket is. Törekedjen arra, hogy az árak helyesen tükrözzék a költségeket, ezzel is elősegítve a helyes döntéshozatalt.

A magyar fejlesztéspolitika legyen tudatában annak, hogy a **társadalmi különbségek** Magyarországon folyamatosan nőnek. A versenyképesség hagyományos értelemben vett fokozása nem segíti ezen társadalmi problémák megoldását, mert csak kevesek anyagi jólétének növeléséhez járul hozzá. A fejlesztési tervek éppen ezért fordítsanak hangsúlyozott figyelmet a területi és társadalmi értelemben vett kiegyensúlyozott fejlődésre, a leszakadó rétegek esélyeinek növelésére. Az esélyek növelésének fő eszköze a helyi közösségek fejlődésnek biztosítása, a társadalom természetes önsegítési mechanizmusainak megerősítése legyen. A fejlesztéspolitika azokat az infrastrukturális beruházásokat részesítse előnyben, amelyek környezeti terhelése mérsékelt, ugyanakkor széles társadalmi rétegek esélyeit növeli (pl. informatika). Az egészségi problémák kezelése érdekében helyezzen kiemelt hangsúlyt a megelőzésre, az egészségmegőrzésre, az egészséges életmódra nevelésre. A létminőség fejlesztése érdekében fordítson figyelmet a testi, lelki és szellemi egészség és műveltség, környezet minősége, demokratikus jogok, szabadidő, biztonság, családi és közösségi kapcsolatok kérdésköreivel foglalkozó civil szerveződések működésének segítésére.

A magyar fejlesztési politika a **foglalkoztatást** nem kezelje elszigetelten, csak a gazdaság igényeit kiszolgáló elemként, szakítson azzal az elképzeléssel, amely a polgárokat a gazdasági folyamatok élő erőforrásaivá silányítja. Az emberek jövedelemszerzési lehetőségeinek érdekében támogassa az élethosszig tartó tanulást és a foglalkoztatásba ágyazott képzést, a termelő eszközök tulajdonosává válást és a piacra jutást. Olyan foglalkoztatási módok kialakítására törekedjen, amelyek lehetőséget adnak a munkában és a családban betöltött szerepek harmonizálására. A vidéki térségekben élő családok megélhetésének biztosítására támogassa a komplex, sokcélú, ökológiai elveknek megfelelő vidékfejlesztést és mezőgazdálkodást, szemben a nagyipari mezőgazdasággal.

A magyar fejlesztéspolitika ismerje fel, hogy a nyugati fogyasztói társadalmak életmodellje nem fenntartható és éppen ezért nem követendő Magyarország számára. A globális és helyi társadalmi különbségek növekedése, a biodiverzitás csökkenése, a társadalmi és egyéni lét kiüresedése olyan problémák, amelyekre a jelenlegi „fejlett” nyugati társadalmak nem találják a választ. Éppen ezért a magyar fejlesztéspolitika kialakításánál az országos és regionális döntéshozók bátran **válasszanak a nyugati modelltől eltérő megoldásokat**, amelyek a helyi társadalmak hagyományain és tudásán alapulnak. A fejlesztéspolitika kialakításába érdemben vonják be a társadalmi szereplőket, beleértve a civil szervezetek széles körét is. Egyenlő esélyt biztosítsanak az eltérő vélemények ismertetésére.